

Asia: VN/20007/2024

Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle EU:n akkuasetuksen täydentämistä sekä sähkö- ja elektroniikkalaiteromua koskevan direktiivin muutoksen täytäntöönpanemista koskevaksi lainsäädännöksi

Jätelakiin tehtävät muutokset

16 b §. Akkujen ja paristojen merkintöjä, ohjeita, turvallisuustietoja sekä asiakirjoja koskevat kielivaatimukset.

-

25 §. Muut valvontaviranomaiset.

Pidämme perusteltuna, että akkujen ja paristojen tuottajavastuun valvontatehtävät keskitetään Pirkanmaan ELY-keskukselle, joka toimii jo nykyisin tuottajavastuuviranomaisena. Akkukierrätys Pb haluaa korostaa, että näiden uusien viranomaistehtävien asianmukainen hoitaminen edellyttää lisäresursseja ja siksi on tärkeää varmistaa, että viranomaisilla on käytössään riittävät henkilöstöresurssit sääntelyn tehokkaaseen toimeenpanoon.

Tuottajien vapaamatkustajavalvontaan tulee olla viranomaisille riittävät resurssit huomioiden myös etäkaupan kautta tulevat akut ja paristot. Tullin, ELY-keskuksen, TUKESin ja muiden viranomaisten yhteistyöllä ja tiedonvaihdoilla on merkittävä rooli tuottajavastuun valvonnan toteutumisesta ja sitä tulee entisestään vahvistaa.

47 §. Tuottajan ensisijainen oikeus järjestää jätehuolto.

Jätelain 47 §:n 2 momenttia tulee tarkistaa vastaamaan akkuasetuksen vaatimuksia. Tuottajien ensisijainen oikeus jätteeseen on tärkeä osa vastuullisesti ja lain mukaan toimivaa tuottajavastuujärjestelmää ja tuottajien oikeudet on turvattava kaikissa tuotteen elinkaaren vaiheissa. Kansallisen lainsäädännön tulee kaikin keinoin tukea akkuasetuksen täysimääräistä ja yhdenmukaista soveltamista.

53 §. Poikkeukset eräiden tuotteiden tuottajan kustannusvastuusta.

HE mukaan kansallisen sääntelyn lisäksi on tarkoitus valmistella kansalliset soveltamisohjeet, joilla täsmennettäisiin akkuasetuksen velvoitteiden soveltamista. Uusi soveltamisohje -malli antaa todennäköisesti joustavuutta määrittää eri akkuluokille minimikeräysverkostokattavuudet. Siinä on kuitenkin tärkeää huomioida akkujen nykyiset toimivat keräysjärjestelmät sekä sovittaa uudet teollisuusakkujen keräysvaatimukset kohtuulliselle tasolle. Kiinteiden keräyspisteiden lisäksi moni muukin malli (nouto, kiertävä keräys) toimii myös hyvin.

Soveltamisohjeen julkaisuaikataulu ei ole vielä tarkasti tiedossa, mutta sitä olisi hyvä kiirehtiä, jotta tuottajavastuujärjestelmät saadaan rakennettua uusien vaatimusten mukaiseksi asetuksen mukaisessa aikataulussa. Tuottajayhteisöiltä edellytetään uutta rekisteröitymistä varsin tiukalla aikataululla ja jo ennen sitä pitää olla tiedossa keräysverkostolle asetetut kattavuusvaatimukset.

61 §. Eräiden tuotteiden tuottajilta ja tuottajayhteisöiltä vaadittava vakuus

HE mukaan tuottajilta ja tuottajayhteisöiltä edellytetään vakuuden asettamista sen varmistamiseksi, että tuottajien kustannusvastuu pystytään täyttämään tuottajan tai tuottajayhteisön ajautuessa maksukyvyttömäksi tai lopettaessa toimintansa. Valvovan viranomaisen on hyvä muodostaa yhtenäiset toimintaperiaatteet vakuuden suuruuden määrittelemiseksi, jotta eri toimijoiden välille ei synny epätasa-arvoista asetelmaa.

131 §. Laiminlyöntimaksu.

Uusi akkuasetus tuo paljon uusia velvoitteita eri toimijoille ja niiden tehokas valvonta edellyttää paitsi riittäviä valvontaresursseja myös uudistuksia laiminlyöntimaksuihin ja rangaistussäännöksiin. Nämä HE esitetyt muutokset ovat perusteltuja ja kannatettavia.

147 §. Rangaistussäännökset.

-

Muita muutettavia pykälää koskevat huomiot

Akkuasetuksen 59 artiklan 6 kohdan, 60 artiklan 7 kohdan ja 61 artiklan 1 kohdan mukaan jäsenvaltiot voivat hyväksyä toimenpiteitä, joilla edellytetään, että eri akkuluokkien vastaanottoa varten perustetut akkuasetuksen mukaiset keräyspisteet voivat kerätä akkuja ja -paristoja ainoastaan, jos ne ovat tehneet sopimuksen tuottajien tai tuottajayhteisöjen kanssa. Tuottajat ovat akkuasetuksen mukaisesti vastuussa jäteakkujen ja -paristojen keräysjärjestelmästä, ja tällä tavoin voidaan varmistaa jäteakkujen ja -paristojen palautuminen tuottajien ylläpitämiin keräysjärjestelmiin. Asiasta on säädetty jo jätelain 47 §:n 1 momentissa, ja nähdäänkin tärkeänä, että sitä ei tässä esitetä muutettavaksi. HE mukaan kunnilta ei kuitenkaan vaadittaisi akkujen täydentävän keräyksen osalta sopimusta tuottajien ja tuottajayhteisöjen kanssa. Kuntien täydentävä keräys on oleellinen osa kuluttajien keräysverkostoa ja sen olemassaolo ja toimivuus nähdään hyvin jatkossakin tärkeänä. Kuntien pisteet voivat toimia runkokeräysverkostona myös jakelijakeräyksessä niissä tilanteissa, kun jakelijat osoittavat loppukäyttäjälle läheisyydessä olevan keräyspisteen. Mikäli akuille edellytettävä maankattava keräysverkostovaatimus tulee huomioimaan myös kuntien täydentävän keräyksen pisteet, on tärkeää, että tuottajilla ja tuottajayhteisöillä on koko ajan ajantasainen tieto akkukeräysverkoston kokonaiskattavuudesta. Näin ollen kuntien ja tuottajien ja tuottajayhteisöjen tulisi luoda sellainen malli tiedonvaihdolle, että ajantasainen tieto täydentävistä

keräyspisteistä on koko ajan saatavilla. Sopimuksen edellyttäminen myös kuntakeräyksestä olisi siten hyvä tapa varmistaa tiedonvaihto.

HE mukaan tuotteen jakelijan on myyntipisteessään otettava haltijalta maksutta vastaan akut ja paristot siten kuin akkuasetuksen 62 artiklassa säädetään. Akkuasetuksen 62 artiklan 1 kohdan mukaan kevyiden liikkumisvälineiden jäteakut, jäteajoneuvoakut, jäteteollisuusakut ja sähköajoneuvojen jäteajovoima-akut on otettava takaisin jakelijan vähittäismyyntipaikassa tai sen läheisyydessä. Se mitä jakelijan vähittäismyyntipaikan läheisyydessä olevalla keräyspisteellä tarkoitetaan, tulisi määritellä tarkemmin uudessa soveltamisohjeessa. Tämä ohjaa erityisesti pienten jakelijoiden akkujen keräystä käytännön tasolla.

HE mukaan tuotteen jakelija vastaa järjestämänsä vastaanoton kustannuksista. Tätä tulisi tarkentaa niin, että tuotteen jakelija vastaa järjestämänsä vastaanoton kustannuksista muilta osin kuin mitä akkuasetuksen artikloissa 59–61 akkujen ja paristojen keräämisen kustannusvastuusta säädetään.

Ympäristönsuojelulakiin tehtävät muutokset

221 g §. Akkuja ja paristoja koskevat erityissäännökset.

Ei lausuttavaa

Muuta lausuttavaa

Muut mahdolliset huomiot

Akkuasetuksen 57 artiklan 1 kohdan mukaan jäsenvaltiot voivat ottaa käyttöön toimenpiteitä, joilla tuottajayhteisön nimeämisestä tehdään pakollista. Tämä on jo jätelain 62 §:n mukaista ja tämä malli on hyvin toimiva ja siksi kannatetaan sitä, että Jätelain 62 §:ää ei tältä osin muuteta.

HE 119 § perusteluiden 2. kohdassa oleva kirjoitusvirhe on hyvä korjata: Asetuksen 65 artiklan 2 kohdan mukaan käsittelylaitosten toiminnanharjoittajien on pidettävä kirjaa luovutuksista romuajoneuvojen tai sähkö- ja elektroniikkalaiteromun käsittelystä peräisin olevat jäteakut ja -paristot asiaankuuluvan akku- tai paristoluokan tuottajille.

Akkuasetuksen 75 artiklan 2 kohta edellyttää sitä, että mikäli jätehuoltotoimijat keräävät jäteakkuja ja -paristoja jakelijoilta tai muista jäteajoneuvoakkujen, jäteteollisuus- akkujen ja sähköajoneuvojen jäteajovoima-akkujen keräyspisteistä tai loppukäyttäjiltä, niiden on ilmoitettava toimivaltaiselle viranomaiselle kultakin kalenterivuodelta tietyt määrät tiedot jäteakkujen ja -paristojen akkukemian ja luokan mukaan eriteltyinä. Akkuasetuksen 75 artiklan 2 kohdan mukaan tuottajille ja tuottajayhteisöille asetetaan laaja kirjanpitoa vaatimus, joka edellyttää näkemyksemme mukaan sitä, että tuottajien ja tuottajayhteisöjen valitsevat jätehuoltotoimijat raportoivat kerätyt akkumäärät ja käsittelyyn toimitetut akkumäärät myös tuottajalle tai tuottajayhteisölle sen lisäksi, että ne raportoitaisiin toimivaltaiselle viranomaiselle.

Alakerttula Johanna
Akkukierrätys Pb Oy